

'СВЕТА НЕДЕЛЯ

Брой 65 | 12 март 2006

† НЕДЕЛЯ ПРАВОСЛАВНА

„Филип намира Натанаил и му казва: намерихме Исуса, сина Иосифов, от Назарет, за когото писа Мойсей в закона, и говориха пророците. А Натанаил му рече: от Назарет може ли да излезе нещо добро? Филип му казва: дойди и виж!“ (Иоан. 1:45-46)

На всеки просветен човек е известно, че науката се гради преди всичко на опита. Опитът е действие, при което се предизвикват и непосредствено се изследват тия неща и явления, които се явяват предмет на научно познание. В науката например се отбелязва закон, според който телата се разширяват от топли-

В началото на Своята обществена дейност Господ Исус Христос почнал да зове към Себе Си първите Свои ученици. Призовава Филипа с думите: „Върви след Мене!“ Възриваният от това Филип отива при Натанаила и му казва: „Намерихме Исуса, сина Иосифов, от Назарет, за

Когото писа Мойсей в закона и говориха въз основа на опита. Истинността му може пророците“ (Иоан. 1:43-45). Намерихме да провери и всеки от нас, като направи обещания Спасител! Той е вече в света! опит например с някой металически предмет. Той е вече при нас!

Без опит ние не можем да имаме положителна наука.

Но без опит ние не можем да имаме и положителна, жива, творческа религия. Не можем да имаме вяра в Бога, и Христа Спасителя, в Неговите изкупителни заслуги, не можем да имаме вяра в Църквата и т.н.

Опитът в природата, във физическия и органическият свят е основа на науката за природата, за света. Опитът в духовния свят, в света на религията, е основа за нейното разбиране, за вчувствуване и живеене в нея.

Необходимостта и важността на този духовен опит ни изтъква днешното свето Евангелие.

Прави силно впечатление обстоятелството, че тъкмо на тази света Неделя, първа от Великия пост, неделя, определена за чествуване на светата православна вяра, на светото Православие, се чете дивният евангелски разказ за призоваването към подготовка за апостолско служение на Филипа и Натанаила.

Натанаил знае, че ще дойде Месия. Но отвръща с естественото за един сериозен човек тогава съмнение: „От Назарет може ли да излезе нещо добро?“ Натанаил знае, че ще дойде Месия. Но той не очаква Месия да дойде от Назарет. Назарет бил малък, незначителен градец. В онова време не се ползувал с някакво особено добро име. До този момент от Назарет нищо хубаво не идвало. Затова и Натанаил се усъмнява в думите на Филипа. Той не вярва на онова, което чува с ушите си. Тогава Филип му казва: „Дойди и виж!“ (Иоан. 1, 46).

Дойди и виж! Това е свещеният призив за духовен опит. Като припомня този призив Светата Църква иска да каже на всички ни: Този, който не вярва, че Православието е сила възродителна и спасителна, да дойде и да види. Този, който не вярва, че Православието крие в себе си божествено величие, че то е в Бога и Бог е в него, че в него са заложени вечните красоти на живота,

да дойде и да види!

Какво стори Натанаил?

Какво да сторим ние?

В научните изследвания пред опита стои съмнението, критическото отношение към истинността на нещата и явленията, които се изучават. Този човек, който се опитва да гради наука без критичен усет, не може никога да дойде до положителни резултати. Този, който гради знание без опит, предхождан и свързан с трезво съмнение, гради кула без основи, създава фантастични образи, които нямат никаква реална стойност.

И в духовната област е същото. Натанаил започна със съмнението. Но Филип го покани сериозно да пристъпи, да направи личен опит, за да се увери. И Натанаил направи първата крачка. Тръгна!

Велико нещо е да бъдеш фанатизиран в своите предубеждения толкова много, че да се откажеш дори от първата крачка. Не е известно, дали има човек на тази земя, който да е прекрачил прага на светия храм Божий, да е пожелал да разбере онова, което става тук, и да не е разбрал, че истината за Бога и за чистия правверен живот е тук. Защото тая истина съществува в нашите храмове не във форма на теория, не във форма на някакво спекулативно настроение на ума, а жива. Христос казва за Себе Си: Аз съм истината. Ако вие търсите истината жива, ще я намерите у Мен, във Мене, ще намерите Мен! Аз съм живата истина на вековете. Който иска да дойде при Отца, при Бога, при Вечността, при Безкрайната Любов и Красота, идва при Мен. Който иска да разбере себе си, да познае себе си, да се възроди за нов, по-светъл, по-хубав, по-радостен живот, идва при Мен. Който е разочарован от своите дела, от себе си, от живота си, който иска да започне отначало идва при Мен, защото Аз съм алфата и омегата на живота, началото и краят, първият и последният, от Мен иде всичко. Аз съм всичко. В Мен е разумът, просвещаващ всеки човек, идващ на света. В Мен е любовта, която единствена е в състояние да спаси и преобрази света. В Мен е живата динамика на живота, всички благородни импулси на красивото и истинното, на вечното добро. В Мен е потикът на всяко благородно начинание. В Мен се ражда прогресът на всяка душа, на всяко общество, на всеки народ. В Мен почиват всички напредничави идеи в света. Аз съм пътеводителят, компасът, фарът, светлината. Аз съм всичко. Който иска да преобрази себе си и да стане слънце, който иска да бъде нещо в живота на своя народ, който иска да му служи вярно честно, благородно, който иска да даде себе си за него, и не само за него, но и за цялото човечество, за изгрева на нови, слънчеви дни за всички хора, общества, племена, народи, нека дойде при Мен. Нека опита. Нека се сближи

с Мен, Нека Ме види. Нека почувствува. Сила ще излезе от Мен. Сила, която ще промени сърцето му, ще го нагоди да пулсира по вечния ритъм на живота, в еднакъм темп, в пълно съзвучие с пулса на вечността, с великото сърце на неумиращия живот, на вечния живот. В Мен е силата. В Мен е красотата. В Мен е животът, истинският, вечният, блаженият живот. В Мен е възкресението. Който идва при Мен, не знае вече смърт. Той стои над смъртта. За него смъртта не е смърт. За него има само живот. Той е влязъл във вековете. Той се е кръстил във вечността. Станал е вечен.

Дойди и виж! Провери сам и ще се убедиш! – казал Филип на Натанаила. Дойди и виж! – говори Филип апостолът на всяка човешка душа. Дойди и виж! – говори светата Църква днес на всяко общество, на всеки народ. Силата е в Православието. Защото в Православието е Христос. Защото Христос е Православието. В Христа е славата на вековете. Чрез Христа идва славата на живота. А славата на живота значи вяра, чиста вяра, слънчева вяра, делова вяра, - вяра, която твори ценности и блага, вяра, която импулсира към нов живот, към труд всеотдаен за прогреса и ощастливяването на Родината, към подвиг величествен и свет за тържество на вечните идеали, за едно ново човечество без лъжи и измами, без интриги и задкулисни хитрини, без вражди и войни, човечество в мир и братско съжителство. Православието е правото славене на Бога, правото славене на идващия по-хубав, по-радостен за всички живот в Царството небесно. Христос Богочовекът донесе в света Православието. И Православието стана предтеча на новия живот. Православието стана закваска и същина на новия живот.

Увери ли се Натанаил в това? Отиде ли той при Христа? Остана ли Натанаил при Христа? Да. Колко боязливи, несигурни ще да са били крачките му първоначално към Бога. Какъв смут ще да е изпълвал душата му. Каква тревога ще да е бушувала в сърцето му. Той очаквал своя Спасител, своя Бог. Искал да Го види. Искал да Го чуе. Искал да остане при Него завинаги. Но... чуйте! – Той се съмнявал в думите на Филипа, макар че вече крачел към Христа.

Съмнението е заобиколният, но най-сигурният път към истината. Разумното, критичното съмнение говори за желание да се разбере истината. Сляпата вяра е опасно нещо. В съмнението се раждат първите проблясъци на истината. В творческото съмнение зреят формите на истината. В съмнението блясва вярата жива и велика. Няма човек на тази земя, който да е заживял с вяра в науката, в прогреса, в живота, в Бога, без да е изпитал поне един миг трепети на съмнението. Когато последното настъпи в душата, човек не бива да се бои, да се тревожи. Напротив – да бъде благодарен за него и да тръгне, за да дойде при истината и да я разбере.

Филип води Натанаила към Бога по пътя на

съмнението, на естествената човешка наклонност да се съмнява във всичко. Настъпва вторият момент: Филип поставя Натанаила в положение сам да направи опит, сам да се увери. Натанаил вече стои пред Христа, пред Бога. Духовният опит започва. Господ гледа Натанаила, вижда го как се вълнува отвътре и му казва знаменателните думи: „Ето истински израилтянин, у когото няма лукавство“. Трепва още по-силно душата на Натанаила. Все по-чувствително се раздвижва сърцето му. Тръпки го побиват. Блясват очите му. Духът му продължава все по-силно да се вълнува „Отде ме познаваш?“ – пита той Спасителя. – „Преди Филип да те повика, когато беше под смоковницата, видях те“ (Иоан. 1:47-48). Загадъчни думи изрича Христос. Тия, които стояли в страни, сигурно нищо не ще да са разбрали от тях. Какво от това, че Христос го видял под смоковницата? За външния надблюдател те не са могли да значат нещо. А за него те означавали нещо много важно. Какво ли е станало във вътрешния мир на Натанаила в оня момент, когато е бил под смоковницата, това само той и само Сърцеведецът Иисус знаят. Сигурно е ставало нещо особено в тоя душа. Сигурно дълбоко, дълбоко в нея някакви тайнствени струни са трептели. Ставало е нещо важно, нещо решително, нещо може би съдбоносно в това сърце. От следващия ход на евангелския разказ се вижда, че тия думи вече цялостно, из дъно раздвижили цялото същество на Натанаила. Христос го бил видял. Христос бил прочел мислите, трепетите, вълненията на душата му в оня момент, когато той бил под смоковницата. И сега при втората среща божествена сила озарява духовния поглед на Натанаила. И той, възрадвайки тѝ, както никога преди това не се е радвал, извиква в небивал възторг: „Рави, Ти си Син Божий, Ти Си цар Израилев!“

Рави, Учителю, - като че ли искал да каже той, - само Ти можеш да надникнеш така дълбоко в моята душа! Само Ти единствен можеш да ме разбереш. Аз минах досега в тоя свят неразбран. В мене имаше нещо, което никой не можеше да проумее. Ти тъкмо него засегна. И го засегна най-чувствително!

Такъв е пътят на духовния опит. Всеки, който пристъпи към него със сериозността и задълбочеността на Натанаила, открива истината, вярната и непоклатима истина на нашата света религия, очите му се отварят и той вижда онова, което е скрито за погледите на другите хора, които в съмнението си не желаят да направят първата крачка. Съмнението е положително явление. Когато обаче то се свързва с предубеждение, което възспира човека в решителния момент да пристъпи, за да провери истината, става отрицателно явление в душата на човека. Ако нашата религия, ако нашето Православие все още не е станало живоносен и решителен преобразяващ фактор за някои хора, причината за това е тъкмо това предубеждение, което ние не искаме да преодолеем. Може ли от Назарет да излезе нещо

добро? – питал Натанаил. Ние пък питаме: Може ли наред с материята, която виждаме, усещаме, чувствуваме, да съществува и духът, когото не виждаме, не усещаме, не чувствуваме с телесните си сетива? Може ли над материята да съществува Бог като Създател и Ръководител на всичко, когато ние не Го виждаме с телесните си очи, когато Той не влиза в допир с нас по пътя на нашите телесни усети? Може ли да съществува Син Божий, Спасител на света, когато в наше време никога не ни се е явил в телесен вид, да Го видим, да го докоснем? Натанаил поставил въпрос на съмнение. Но отишъл и проверил. Трагедията у нас се състои в това, че ние питаме, но не се опитваме да проверим. Тая трагедия по-нататък се състои в това, че ние забравяме, че освен физически има и духовен опит. Не може по пътя на физическия опит да се проверяват духовните неща.

Запитали веднъж един простоват човек, който малко разбирал от наука и научни опити, който обаче имал твърде богат духовен опит: „Какво основание имаш ти да вярваш, че Христос е наистина Бог?“ – „Какво основание ли? – казал той. – Ето го: Христос спаси душата ми от смърт. Той даде чистота на сърцето ми, каквато аз няхах, преди да се сблizza с Него. Той даде сила на волята ми, да бъда честен и добър в живота си, каквато аз не притежавах, когато Евангелието още не стоеше на масата ми. Той ми даде радост, каквато светът ми отказваше. Даде ми надежда, каквато никой човек, нито един простосмъртен не може да ми даде. Даде ми вяра в живота, каквато никоя наука не можа да ми даде“.

Когато веднъж една православна християнка била запитана, защо е толкова усърдна в изпълнение на изискванията на Православната църква, кое толкова я влече към Православието, тя отговорила: „В молитвите и песните на Църквата, в светата Литургия, в тайнствата и обредите, в утринните и вечерните служби, в целия изобщо живот на Църквата има една сладост, която може да разбере и почувствува само този, който непосредствено я изпита. Можете ли вий да разкажете на човек, който никога не е слагал нещо сладко в устата си, какво нещо е сладостта? Само този, който има възможност да изпита сладостта на нашето Божествено Православие, само той знае, колко хубаво е да бъдеш в общение със Сладчайшия Иисус, Спасителя на света“.

Духовният опит е нещо велико, което с човешки думи не може да се изрази. Само този може да разбере Православието и православната вяра, който постъпи като Натанаила. Като спомня тъкмо на днешния ден, деня на Православието, думите на Филипа, казани на Натанаила: „дойди и виж“, светата Църква говори на всички ни: Чуйте призива на Филипа и тръгнете по стъпките на

Натанаила. Не случайно тъкмо в първата неделя на Великия пост вий сте призовани към духовен опит! Що е всъщност духовният опит? Църквата ни отговаря: Основата му е постът. Същността му е молитвата, подклаждана и осветявана от изучаването и вглъбяването в Словото Божие.

Ние не можем да познаем и разберем Бога, докато не се откажем от грижите си изключително за тялото, т.е. без пост. Ние не можем да познаем и разберем Бога, ако не се отдадем на молитва чиста и света.

Кой ли измежду православните християни не знае, що значи молитвен трепет? Кой ли от вярващите не знае, какво става в дълбочината на оная душа, която среща в молитвен час Бога? Едва ли има в човешкия живот друг момент порешителен, по-важен, по-съдбоносен от момента, когато човек във време на молитва се среща и беседва с Бога на вековете. Натанаил под смоковницата е поискал сигурно да влезе в допир с Бога. И не много след това видял Бога да му говори с човешки език, в образ човешки. И възрадвала се душата му. И възликувало сърцето му. Аз съм виждал хора, които наистина стоят на молитва. Лицата им светят. Очите им блестят. Цялата им душа говори. Цялата им душа приема вечността. Цялата им душа се разширява, разширява, става като безкрая. Бог влиза дълбоко в нея и я дига във вечните сфери на живота, поставя я във вечните светлини.

Знаете ли, в какво се състои силата на Православието? – Преди всичко в молитвата. Православието е религия на молитвата, религия на действителната среща с Бога. Православният християнин започва всяка работа с кръстен знак, с молитва. У него молитвата е осветение, осветение на дома, на децата, на семейството, на богатата, които Бог му дава, осветение на всички пътища на живота му. У нас, православните християни, молитвата значи начало на всеки благороден труд, начало в изпълнението на всяка благородна задача в служба на семейството, на обществото, на Църквата, на Родината.

Христос Господ говори на Натанаила в момента, когато душата му тържествува: „Ти вярваш, понеже ти казах: видях те под смоковницата; по-големи неща от това ще видиш... Отсега (и ти и всички с тебе) ще виждате небето отворено, и Ангелите Божии да възлизат и слизат над Сина Човечески“ (Йоан. 1:50-51). Отсега ти ще виждаш, как небето и земята се сливат, как земята става небе и небето земя, ще виждаш небесните красоти да шествуват по земята, да облагородяват и възраждат земните жители. Ще виждаш, как вечното шествува по света. Как носи то прощение и спасение. Как носи то утеха на безутешни, покой на безпокойни, радост на безрадостни. Ще виждаш, как Ангелите, вечните сили на доброто, се явяват в служба на човеците по земята, в служба на радостта и веселието. Ще виждаш, как очите на слепи се отварят, как

на хроми нозете прохождат, как умовете се развързват, как бесовете се прогонват от живота, каква помощ се показва на бедните, страдащите и онеправданите. Ще виждаш как животът се надига към нови светлини, към нови сияйни хоризонти. Ще виждаш, как хората се преобразяват, как стават чисти и благородни. Ще виждаш вледенени души да се раздвижват и стоплят. Сърца да се разтварят като крехките пъпки на пролет. Ще виждаш мъртви да възкръсват. Ще виждаш живота да се развива във вечна пролет.

Постът, молитвата, четенето на Словото Божие дават това, което Натанаил получи, когато се срещна със Спасителя и остана завинаги при него.

Дойди и виж! – казал филип на Натанаила. Натанаил дошел и видял, пил от Вечния Извор на живота, утолил духовната си жажда и вика през вековете към всеки, който е жаден за Бога: дойди и виж!

Разказва се, че когато керван из обширна пустиня останел по пътя си без вода, един ездач на камила се изпращал далече напред да търси вода. На разстояние, колкото да може да се вижда и чува, вървял друг ездач на камила. След него на същото разстояние – трети.

После четвърти, пети. Когато първият откривал вода, викал към този, който върви след него: „Дойди!“ Вторият викал към третия: „Дойди!“. Третият – към четвъртия и т.н., докато грамадната маса от пътници, вървяща отзад, чуе радостната вест. Тъй цялата пустиня се огласяла от гръмкия вик: „Дойди!“

Не е ли станало тъй и през вековете с духовния опит, с вкушването на живата вода, която Спасителят дава на света?

Дойди и виж! – Това е централният апел, идещ от небето към земята. Това е зовът на Църквата тази сутрин към всички ни: Ако искаме да разберем красотата, величието и силата на нашето Православие, на нашата света православна религия, нека да пристъпим към Христа Бога като Натанаила: с чисто сърце, без лукавство и задни мисли, с пост не само телесен, но и духовен, със Светото Евангелие пред очи и с молитва. Това е духовният опит. Натанаил непосредствено се доближил до Христа. От нас се изисква също да влезем в общение с Господа чрез участие в Светите Тайни – причастието със Светото Тяло и Пречистата Кръв на Богочовека. Вярвайте – и ние като Натанаила ще видим това, което и той видя: Ангели да възлизат и слизат над Сина Човечески. Ще почувствуваме Неговото божествено величие и ще Го обикнем. И Той, в резултат на това, ще ни обдари с оная безсмъртна и вечна радост, която имат само тия, които вървят по стъпките Му.

Нему, нашия Спасител и Учител, заедно с Небесния Баща и Всесветия и животворящ Дух-Утешител, слава сега и во-веки. Амин.